

Voorspellers van persisterende angststoornissen; een systematische review

Waarom dit onderzoek?

Ondanks de aanzienlijke ziektelast van angststoornissen blijft inzicht in de factoren die hun typische persisterende beloop voorspellen beperkt. Het beperkte begrip van onderliggende processen belemmert de ontwikkeling van preventiestrategieën. Studies naar voorspellers van persisterende angststoornissen zijn schaars en betreffen doorgaans slechts één of enkele variabelen tegelijk. Wij verrichtten een review met een overzicht van alle onderzochte voorspellers van een ongunstig beloop van angststoornissen.

Onderzoeksvraag

Welke voorspellers van persisterende angststoornissen worden in de literatuur vermeld? Manifesteren voorspellers zich anders over de levensloop, zoals bij kinderen versus volwassenen en ouderen?

Hoe werd dit onderzocht?

We doorzochten de databases PubMed, PsycINFO en Web of Science naar artikelen over angststoornissen bij zowel kinderen, adolescenten, volwassenen als ouderen (≥ 55 jaar). We vonden 5389 artikelen, wat na screening 48 studies met voorspellers van persisterende angststoornissen opleverde bij 29.690 patiënten. Deze studies werden samengevat in een overzicht van alle voorspellers van persisterende angststoornissen. We bepaalden de evidentie van elke voorspeller en maakten een vergelijking tussen voorspellers bij kinderen, adolescenten, volwassenen en ouderen.

Belangrijkste resultaten

Een ongunstig beloop van angststoornissen werd voorspeld door klinische en psychische factoren, zoals het hebben van paniekaanvallen, een comorbide persoonlijkheidsstoornis, een recente hulpvraag, ernst en duur van vermijdingsgedrag, een lagere score op extraversie en een hogere score op angstgevoeligheid. Sociodemografische factoren als opleidingsniveau, inkomen en beroep waren niet voorspellend voor een persisterend beloop. Dit is een opmerkelijke bevinding, omdat uit eerder onderzoek bekend is dat deze factoren wel voorspellend zijn voor het ontstaan van angststoornissen. Hoewel er veel minder studies bij kinderen, adolescenten en ouderen zijn gedaan, konden we concluderen dat de voorspellende factoren van een ongunstig beloop sterk overeenkomen in de verschillende leeftijdsgroepen.

Consequenties voor de praktijk

Deze resultaten schetsen een profiel van patiënten met specifieke klinische en psychische kenmerken die bijzonder kwetsbaar zijn voor persistentie van angststoornissen. Deze patiënten verdienen mogelijk een aanvullende of intensievere behandeling ter preventie van een ongunstig beloop. Studies naar biologische factoren en het effect van medicatie en studies bij leeftijdsgroepen anders dan volwassenen waren beperkt in aantal. Dit noodzaakt tot meer en uitgebreider onderzoek naar factoren die het longitudinale beloop van angststoornissen beïnvloeden.

AUTEUR

Ans Hovenkamp-Hermelink

E-mail: j.h.m.hovenkamp-hermelink@umcg.nl

LITERATUUR

Hovenkamp-Hermelink JHM, Jeronimus BF, Myroniuk S, Riese H, Schoevers RA. Predictors of persistence of anxiety disorders across the lifespan: a systematic review. *Lancet Psychiatry* 2021; 8: 428-43.